នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ៖ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជសដ

ភាគីដាក់ឯកសារ៖ លោក **ខៀវ សំផន**

ដាក់ជូន៖ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម៖ **បារាំង**

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ៖ ថ្ងៃទី ១៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ៖ **សាធារណៈ**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖ **សាធារណៈ/Public**

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់៖

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្ដោះអាសន្ន៖

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា៖

ហត្ថលេខា៖

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 19-Dec-2011, 10:57
CMS/CFO: Ly Bunloung

សេចក្ដីជំទាស់មិនទទួលយកបញ្ជីឯកសារ ដែលដាក់ដោយភាគីផ្សេងទៀត សម្រាប់ការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង (ពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ដល់ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១)

ដាក់ដោយ៖

មេធាវីការពារក្ដីលោក ខៀវ សំផន

មេធាវី សរ សុវ៉ាន

មេធាវី Jacques VERGÈS

ជំនួយការ៖

លោកស្រី សេង សុជាតា

ដាក់ជូន៖

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖

ចៅក្រម និល ណុន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម យ៉ូវ ឧត្តរា

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

កញ្ញា Marie CAPOTORTO

កញ្ញា Shéhérazade BOUARFA

កញ្ញា Clémence WITT

កញ្ញា Mathilde CHIFFERT

កញ្ញា អ៊ុច ស្រីផាត់

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

លោកស្រី ជា លាង

លោក Andrew CAYLEY

មេធាវីតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

ក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់

គោរពជូនអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

១. កាលពីថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានផ្តល់ជូនភាគីនូវបញ្ជីឈ្មោះសាក្សី ដែលនឹងត្រូវកោះហៅឱ្យមកបង្ហាញខ្លួន នៅក្នុងសវនាការដំណាក់កាលដំបូងទាក់ទងនឹងការពិនិត្យភ័ស្តុតាង ដែលត្រូវប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី ២៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ក្រោយពេលបញ្ចប់ការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចោទប្រកាន់។ អង្គជំនុំជម្រះបានបង្គាប់ឱ្យភាគីបញ្ជាក់អំពីឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងការធ្វើសក្ខីកម្មដំណាក់កាលដំបូងនេះ ក្នុងចំណោមបញ្ជីរបស់ខ្លួនកាលពីមុន[1]។

២. កាលពីថ្ងៃទី ០២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការបង្គាប់នេះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានដាក់បញ្ជីមួយដូចគ្នាទៅនឹងបញ្ជីនានាដែលខ្លួនបានដាក់រួចមកហើយ សម្រាប់ការជំនុំជម្រះក្តីក្នុងដំណាក់កាលបួនដំបូង គឺមាន**<u>ជាង ១០.000 ឯកសារ</u>**[2]។ មេធាវីការពារក្តីលោក អៀង សារី បានដាក់នូវបញ្ជីដែលមាន ៣១[3] ឯកសារ រីឯមេធាវីការពារក្តីលោក លោកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ បានដាក់នូវបញ្ជីដែលមាន ៨៨[4] ឯកសារ។ ចំណែកឯ លោក ខៀវ សំផន វិញ គាត់បានដាក់បញ្ជីដែលមាន ៨០ ឯកសារ[5]។

---

[1] បញ្ជីឈ្មោះសាក្សីសម្រាប់ការជំនុំជម្រះនៅដំណាក់កាលដំបូង ពេលវេលាកំណត់សម្រាប់ការតវ៉ាអំពីការទទួលយកឯកសារ និងវត្ថុតាង និងចម្លើយតបទៅនឹងសំណើ E109/5 ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E131/1 ("អនុស្សរណៈ") ទំព័រ ២ កថាខណ្ឌ ៣៖ "អង្គជំនុំជម្រះបង្គាប់ឱ្យភាគីបញ្ជាក់ឱ្យបានមុនថ្ងៃទី ០១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ថាតើឯកសារ និងវត្ថុតាងណាមួយនៅក្នុងបញ្ជីដំបូងរបស់ខ្លួន ដែលខ្លួនមានបំណងចង់ឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលយកទាក់ទងទៅនឹងឈ្មោះសាក្សី និងអ្នកជំនាញ ដែលអាចនឹងត្រូវបានកោះហៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការរយៈពេលបីសប្តាហ៍ដំបូង"។

[2] បញ្ជីឯកសាររបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ទាក់ទងទៅនឹងសវនាការនៅដំណាក់កាលដំបូង (ថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ដល់ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១) ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ("បញ្ជីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី") ឯកសារ E131/1/2 ដែលក្នុងបញ្ជីនោះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីយោងទៅលើឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់របស់ខ្លួន ឯកសារ E109/2.1, E109/2.2 និង E109/2.3។

[3] បញ្ជីឯកសាររបស់ អៀង សារី សម្រាប់ការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E131/1/3 និងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ឯកសារ E131/1/3.2។

[4] សេចក្តីចង្អុលបង្ហាញរបស់ អៀង ធីរិទ្ធ ទៅលើឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងការជំនុំជម្រះដំណាក់កាលដំបូង ("បញ្ជីរបស់អ្នកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ") ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E131/1/5 និងឧបសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ឯកសារ E131/1/5.1។

[5] ការចង្អុលបង្ហាញពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សី ព្រមទាំងឯកសារនានា សម្រាប់ដំណាក់កាលទីមួយនៃការជំនុំជម្រះដំបូង ចុះថ្ងៃទី ០២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E131/1/6 និងឧបសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ ឯកសារ E131/1/6.2។

៣. កាលពីថ្ងៃទី ០៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ លោក ខៀវ សំផន បានទទួលការជូនដំណឹងអំពីបញ្ជីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលមាន **៩៧៨ ឯកសារ**[6]។

៤. នៅថ្ងៃនេះ[7] លោក ខៀវ សំផន សូមបង្ហាញនូវសេចក្ដីជំទាស់មិនទទួលយក តាម**ប្រភេទ**ឯកសារ ដោយសារតែ លោក ខៀវ សំផន និងក្រុមមេធាវីការពារក្ដី **មិនអាច**ពិនិត្យឯកសារ ជាង ១១.០០០ ក្នុងរយៈពេលតែដប់ថ្ងៃបានឡើយ ។

I. ការមិនអាចពិនិត្យឯកសារជាង ១១.០០០ បានក្នុងរយៈពេលតែដប់ថ្ងៃ

៥. យោងតាមវិធាន ៨៧(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក ("វិធានផ្ទៃក្នុង") អង្គជំនុំជម្រះអាចបដិសេធចំពោះពាក្យសុំឲ្យពិនិត្យភស្តុតាង បើយល់ឃើញថា៖ "ក- មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬជាការស្នើសុំជាន់គ្នា ខ- មិនអាចរកបានក្នុងរយៈពេលសមស្របណាមួយ គ- មិនសមស្របសម្រាប់បញ្ជាក់អង្គហេតុដែលជាគោលដៅនៃការស្នើសុំពិនិត្យភស្តុតាង ឃ- ច្បាប់មិនអនុញ្ញាត ឬ ង- មានចេតនាពន្យារកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬគ្មានប្រយោជន៍"។

៦. នៅក្នុងរឿងក្ដី ឌុច អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចលើភាពអាចទទួលយកបាននៃភស្តុងតាង៖

> ដូច្នេះ ដើម្បីអាចយកមកប្រើជាភស្តុតាងបាន ឯកសារដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងត្រូវបំពេញឲ្យបាននូវ**<u>បទដ្ឋានអប្បបរមានៃភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ និងភាពគួរឲ្យជឿជាក់បាន</u>** ដែលចាំបាច់ ដើម្បីអាចដាក់ឯកសារទាំងនោះឲ្យដេញដោលបាន។ ក្រោយពេលឯកសារត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងសវនាការ អង្គជំនុំជម្រះអាចថ្លឹងថ្លែងតម្លៃជាភស្តុតាង និងទម្ងន់នៃភស្តុតាងនេះ[8]។

---

[6] សេចក្ដីជូនដំណឹងរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អំពីឯកសារដែលត្រូវដាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សី និងអ្នកជំនាញទាំងឡាយដែលត្រូវកោះហៅ ក្នុងអំឡុងពេលបីសប្ដាហ៍ដំបូងនៃសវនាការ ជាមួយនឹងឧបសម្ព័ន្ធ ក សម្ងាត់ ("បញ្ជីសហព្រះរាជអាជ្ញា") ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E131/1/4 និងឧបសម្ព័ន្ធ ក សម្ងាត់ ឯកសារ E131/1/4.1។

[7] អនុស្សរណៈ ទំព័រ ២៖ ភាគីទាំងអស់មានរយៈពេលដប់ថ្ងៃ គិតពីថ្ងៃជូនដំណឹងអំពីបញ្ជីឯកសារ ដើម្បីដាក់សេចក្ដីជំទាស់ទៅនឹងឯកសារ វត្ថុតាង ប្រភេទនៃឯកសារ ឬវត្ថុតាងទាំងអស់នោះ។

[8] សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីភាពអាចទទួលយកសម្ភារៈដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងធ្វើជាភស្តុតាង ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E43/4 កថាខណ្ឌ ៧ (យើងខ្ញុំជាអ្នកគូសបន្ទាត់ពីក្រោម)។

(...) ដើម្បីជួយដល់អង្គជំនុំជម្រះក្នុងការវាយតម្លៃអំពី**យថាភាពនៃឯកសារ** អង្គជំនុំជម្រះចាំបាច់ ត្រូវមានឯកសារទាំងអស់ ដែលអាចមានទម្ងន់ទៅលើការសម្រេចរបស់ខ្លួន[9]។

៧. ដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា ដើម្បីដាក់ឲ្យដេញដោលនៅក្នុងសវនាការ និងមុនពេលពិនិត្យតម្លៃជាភ័ស្តុតាងទាំងអស់ ឯកសារត្រូវបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យបី៖ យថាភាព ភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ និងភាពគួរឲ្យជឿជាក់បាន។

៨. ក្រៅពីនេះទៀត អង្គជំនុំជម្រះបានបញ្ជាក់ថាខ្លួននឹង "ចាត់ការទៅលើសេចក្តីជំទាស់មិនទទួលយកមួយករណីម្តងៗ" [10]។

៩. ដើម្បីអាចពិនិត្យភាពអាចទទួលយកបាននៃភ័ស្តុតាងឲ្យបានត្រឹមត្រូវ អង្គជំនុំជម្រះបានស្នើសុំឲ្យភាគីផ្តល់បញ្ជីឯកសារជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយសាក្សី ដែលអង្គជំនុំជម្រះគ្រោងនឹងស្តាប់ចម្លើយ ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១[11]។

១០. ប៉ុន្តែ សហព្រះរាជអាជ្ញា ដែលបានដាក់បញ្ចូលក្នុងសំណុំរឿងនូវបញ្ជីឯកសារ ៩៧៨ ហើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលបានសម្រេចចិត្តដាក់ឯកសារទាំងស្រុងដែលបានដាក់រួចមកហើយ (ត្រូវជាជាង ១០.០០០ ឯកសារ) មិនបានយកចិត្តទុកដាក់ដោយចេតនាទៅលើសេចក្តីណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះនោះទេ។

១១. យោងតាមវិធាន ២១(១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង "ដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវតែមានយុត្តិធម៌ និងត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ"។

---

[9] សេចក្តីសម្រេចអំពីភាពអាចទទួលយកបាននៃភ័ស្តុតាងថ្មី និងសេចក្តីណែនាំដល់ភាគីទាំងអស់ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E5/10/2 កថាខណ្ឌ ៨ (យើងជាអ្នកគូសបន្ទាត់ពីក្រោម)។

[10] ចម្លើយតបរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅនឹងសំណើ E67, E57, E56, E58, E23, E59, E20, E33, E71 និង E73 ក្រោយកិច្ចប្រជុំរៀបចំសវនាការថ្ងៃទី ០៥ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E74 ទំព័រ ៤។

[11] អនុស្សរណៈ ទំព័រ ១។

១២. ផ្ទុយទៅវិញ ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្នបង្ហាញនូវការរំលោភជាក់ស្តែងទៅលើសិទ្ធិរបស់លោក ខៀវ សំផន ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ ដោយសារមូលហេតុបី។

១៣. ទីមួយ សព្វថ្ងៃនេះ លោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិក្នុងការរៀបចំការពារខ្លួន ដូចបានធានាដោយមាត្រា ៣៥(ខ)(ថ្មី) នៃស្តីច្បាប់ពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[12] ដែលមានខ្លឹមសារដូចគ្នាទៅនឹងមាត្រា ៦(៣)(ខ) នៃអនុសញ្ញាអឺរ៉ុបស្តីពីការការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋាន[13]។ ដូច្នេះជនជាប់ចោទពិតជាមិនអាចពិនិត្យភាពអាចទទួលយកបាននៃឯកសារទាំង ១១.០០០ នេះ ក្នុងរយៈពេលតែដប់ថ្ងៃ ដូចបានកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះនោះទេ។

១៤. ទីពីរ លោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិក្នុងការទទួលបាននីតិវិធីចំពោះមុខ ដែល "តម្រូវឲ្យអយ្យការ ក៏ដូចជាមេធាវីការពារក្តី មានលទ្ធភាពក្នុងការដឹងឮពីសេចក្តីសង្កេត ឬភ័ស្តុតាង ដែលដាក់ដោយភាគីម្ខាងទៀត និងជជែកពិភាក្សាទៅលើសេចក្តីសង្កេត ឬភ័ស្តុតាងនោះ" [14]។

១៥. ទីបី លោក ខៀវ សំផន ត្រូវបានរុញច្រានឲ្យស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពចាញ់ប្រៀបសហព្រះរាជអាជ្ញាយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត។ នេះជាការរំលោភលើគោលការណ៍សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តី ដែលជាផ្នែកមួយនៃសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌[15]។

---

[12] មាត្រា ៣៥(ថ្មី)៖ "(...) នៅក្នុងការចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិទទួលបាននូវ (...) ខ) មានពេលវេលា និងលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន"។

[13] មាត្រា ៦(៣)៖ "រាល់ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិទទួលបានជាអាទិ៍នូវ (...) ខ) ពេលវេលា និងលក្ខណៈគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន"។

[14] រឿងក្តី *Öcalan តទល់នឹង Turquie* បណ្តឹង ៤៦២២១/៩៩ សាលដីការបស់អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល នៃតុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី ១២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៥ កថាខណ្ឌ ១៤៦។

[15] រឿងក្តី *Dombo Beheer B.V. តទល់នឹងប្រទេសហូឡង់* បណ្តឹង ១៤៤៤៨/៨៨ ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៣ កថាខណ្ឌ ៣៣ ; រឿងក្តី *Foucher តទល់នឹងប្រទេសបារាំង* បណ្តឹង ២២២០៩/៩៣ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៧ កថាខណ្ឌ ៣៤ ; រឿងក្តី *Ben Naceur តទល់នឹងប្រទេសបារាំង* បណ្តឹង ៦៣៨៧៩/០០ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៣១ ; រឿងក្តី *Gacon តទល់នឹងប្រទេសបារាំង* បណ្តឹង ១០៩២/០៤ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៣១៖ "គោលការណ៍សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តី ដែលជាធាតុផ្សំនៃសញ្ញាណទូលំទូលាយនៃការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ តម្រូវឲ្យភាគីនីមួយៗមានលទ្ធភាពសមស្របក្នុងការបង្ហាញរឿងក្តីរបស់ខ្លួន ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលមិនធ្វើឲ្យខ្លួនស្ថិតក្នុងស្ថានភាពចាញ់ប្រៀបគូបដិបក្ខ"។

១៦. ជាការពិត សាក្សីដំបូងដែលអង្គជំនុំជម្រះកោះហៅឱ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួន សុទ្ធតែជាសាក្សីស្នើឡើង ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា និងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី គឺគ្មានសាក្សីរបស់លោក ខៀវ សំផន ទាល់តែសោះ[16]។ ក៏ប៉ុន្តែ ច្បាស់ណាស់ លោក ខៀវ សំផន ពិតជាមិនអាចពិនិត្យឯកសារទាំង ៩៧៨ របស់សហព្រះរាជអាជ្ញា និងឯកសារទាំង ១០.០០០ របស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ដើម្បីកំណត់ថាតើឯកសារណាខ្លះពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សីដំបូងៗទាំងនេះ ជាការត្រៀមរៀបចំសម្រាប់ការសួរសំណួរ។

១៧. ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ៖

- លោក ខៀវ សំផន សូមជំទាស់ទៅនឹងឯកសារទាំងឡាយណា ដែលមិនមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់ទៅនឹងបុគ្គលដែលត្រូវចូលមកបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចាប់ពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។
- លោក ខៀវ សំផន គ្មានជម្រើសណាផ្សេងទៀតក្រៅពីបង្ហាញការជំទាស់ជាទូទៅទៅលើប្រភេទឯកសារមួយចំនួន ដែលមិនអាចទទួលយកបានយ៉ាងច្បាស់ក្រឡែត។

II. ភាពមិនអាចទទួលយកបាននៃប្រភេទឯកសារមួយចំនួន

១. __ចម្លើយសារភាពដែលទទួលបានដោយការធ្វើទារុណកម្ម__

១៨. មាត្រា ១៥ នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម[17] មាត្រា ៣២១ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា[18] និងវិធាន ២១(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ហាមឃាត់ការប្រើប្រាស់ខ្លឹមសារនៃចម្លើយសារភាព ដែលទទួលបានដោយការធ្វើទារុណកកម្ម[19]។

---

[16] អនុស្សរណៈ ឧបសម្ព័ន្ធ ខ សម្ងាត់ ឯកសារ E131/1.2។

[17] មាត្រា ១៥ នៃអនុសញ្ញាប្រឆាំងទារុណកម្ម និងការប្រព្រឹត្តមកលើខ្លួន ឬទណ្ឌកម្មឯទៀតដែលឃោរឃៅ អមនុស្សធម៌ ឬបន្ថោកបន្ទាប៖ "រដ្ឋភាគីត្រូវធានាថា ឯកសាររាយការណ៍ទាំងឡាយ ដែលបង្កើតឡើងបានមកពីអំពើទារុណកម្ម មិនត្រូវយកមកសំអាងជាធាតុនៃភស្តុតាង ក្នុងនីតិវិធីណាមួយឡើយ លើកលែងតែឯកសាររាយការណ៍នោះត្រូវបានធ្វើសម្រាប់ជាភស្តុតាងប្រឆាំងនឹងជនជាប់ចោទនៃអំពើទារុណកម្ម"។

[18] មាត្រា ៣២១៖ "ចម្លើយដែលទទួលក្រោមការបង្ខិតបង្ខំខាងរូបកាយ ឬខាងផ្លូវចិត្តនេះ គ្មានតម្លៃជាភស្តុតាងទេ"។

[19] វិធាន ២១(៣)៖ "គ្មានទម្រង់ណាមួយនៃការជំរុញទឹកចិត្ត ការបង្ខំលើរាងកាយ ឬការគំរាមកំហែង ត្រូវបានយកទៅអនុវត្ត ក្នុងពេលធ្វើសម្ភាសន៍ ចំពោះអ្នកដែលត្រូវបានសួរយកចម្លើយ ឬអ្នកដទៃទៀតឡើយ។ ប្រសិនបើទម្រង់ណាមួយនៃស្ថានភាពទាំង

១៩. ក្នុងន័យនេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានយល់ឃើញថា "ចម្លើយសារភាពដែលទទួលបានដោយការធ្វើទារុណកម្ម គឺជាអង្គហេតុមិនអាចទទួលយកបានទេ (...) ហើយមិនអាចចាត់ទុកថាជាការពិតនោះទេ" [20]។

២០. យោងតាមវិធាន ៨៧(៤)(ឃ) ដែលអនុញ្ញាតឲ្យអង្គជំនុំជម្រះប្រកាសមិនទទួលយកភ័ស្តុតាង បើច្បាប់បានហាមឃាត់ លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំឲ្យចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងប្រកាសបដិសេធឯកសារចម្លើយសារភាពទាំងអស់ ដែលទទួលបានដោយការធ្វើទារុណកម្ម។

២១. ម្យ៉ាងវិញទៀត លោក ខៀវ សំផន សូមរំឭកថា អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានសម្រេចបំបែកបទចោទ និងសម្រេចថា "អង្គហេតុជាមូលដ្ឋាននៃបទចោទ ដែលនឹងត្រូវពិនិត្យនៅក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីដំណាក់កាលដំបូង មិនពាក់ព័ន្ធនឹង (...) មន្ទីរសន្តិសុខ ឬទីតាំងសម្លាប់មនុស្សណាមួយឡើយ"[21]។ ដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះក៏ត្រូវដកឯកសារពាក់ព័ន្ធនឹងមន្ទីរស-២១ ចេញផងដែរ ដោយហេតុថាឯកសារទាំងនេះគ្មានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ យោងតាមវិធាន ៨៧(៣)(ក)។

២. <u>កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី</u>

២២. នៅក្នុងសេចក្តីសង្កេត ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១[22] លោក ខៀវ សំផន បានរំឭកដល់អង្គជំនុំជម្រះថា គោលការណ៍ជាធរមាននៅ អ.វ.ត.ក គឺគោលការណ៍បង្ហាញខ្លួនរបស់សាក្សី ដើម្បីធ្វើការដេញដោលតទល់គ្នា។

នេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ នោះចម្លើយ ឬកំណត់ហេតុមិនត្រូវចាត់ទុកជាភស្តុតាងនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះឡើយ"។

[20] រឿងក្តី ឌុច ប្រតិចារឹកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D288/4.27.1, ERN 00337066 ទំព័រ ៧។

[21] ដីកាសម្រេចបំបែកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី អនុលោមតាមវិធាន ៨៩ ស្ទួនពីរ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E124 កថាខណ្ឌ ៩។

[22] សេចក្តីសង្កេតតបទៅនឹងសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ពាក់ព័ន្ធនឹងការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E96/4។

២៣. យោងតាមទឡ្ហីករណ៍ដែលបានលើកឡើងខាងលើ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីមិនអាចទទួលយកបានទេ ប្រសិនបើគ្មានការសួរដេញដោលនោះ។ ដូច្នេះ ការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីជំនួសឲ្យសក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងករណីពិសេស និងត្រូវគោរពលក្ខខណ្ឌតឹងរ៉ឹង។

៣. ឯកសារក្រោយហេតុការណ៍កើតឡើង

២៤. ភស្តុតាងសំដៅដល់មធ្យោបាយ ដែលប្រើប្រាស់សម្រាប់ជាតឹកតាង ឯកភាព សបញ្ជាក់ និងពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់[23]។ ភស្តុតាងត្រូវអនុញ្ញាតឲ្យចៅក្រមមានការជឿជាក់ដោយឥតស្សរចិត្ត និងសម្រេចលើបទចោទ។ តាមធម្មតា ភស្តុតាងគឺជាកំណត់ហេតុកត់ត្រា ឬកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ ដែលធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ជាភស្តុតាងផ្អែកលើសក្ខីកម្ម ជាភស្តុតាងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ជាវត្ថុតាង ឬជាចម្លើយសារភាព។

២៥. ក្រុមអ្នកជំនាញសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជាបានកំណត់ "ភស្តុតាងពីរប្រភេទដែលមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងនីតិវិធីតុលាការ ប្រឆាំងនឹងមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម គឺភស្តុតាងសម្ភារៈ និងសក្ខីកម្ម" [24]។ ក្នុងចំណោមភស្តុតាងសម្ភារៈ ក្រុមអ្នកជំនាញបានរៀបរាប់ "អដ្ឋិធាតុ រចនាសម្ព័ន្ធ និងវត្ថុមេកានិច និងឯកសារ"[25]។ "ភស្តុតាងជាឯកសាររួមមានឯកសារផ្ទៃក្នុងរបស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលកំណត់អំពីតួនាទីរបស់បុគ្គលមួយចំនួន នៅក្នុងបទល្មើសធ្ងន់ធ្ងរប្រឆាំងនឹងសិទ្ធិមនុស្ស" [26]។

២៦. លោក ខៀវ សំផន សូមជំទាស់ទៅនឹងការទទួលយកឯកសារក្រោយហេតុការណ៍កើតឡើង ពីព្រោះឯកសារទាំងនេះមិនមែនជាភស្តុតាងនោះទេ គឺសុទ្ធតែជាឯកសារសាធារណៈសម្រាប់ផ្តល់ព័ត៌មាន

---

[23] សៀវភៅនិពន្ធដោយ Gérard CORNU មានចំណងជើងថា វាក្យស័ព្ទច្បាប់ បោះពុម្ពផ្សាយដោយ Presses Universitaires de France បោះពុម្ពលើកទី ៨ ឆ្នាំ ២០០៧ និយមន័យនៃពាក្យ "ភស្តុតាង"។

[24] លិខិតរួមរបស់អគ្គលេខាធិការអង្គការសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ផ្ញើជូនប្រធានមហាសន្និបាត និងប្រធានក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខ ឧបសម្ព័ន្ធ៖ របាយការណ៍ក្រុមអ្នកជំនាញសម្រាប់ប្រទេសកម្ពុជា បង្កើតឡើងតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាត លេខ ៥២/១៣៥ ចុះថ្ងៃទី ១៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ឯកសារ S/1999/231 កថាខណ្ឌ ៥១។

[25] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ៥២។

[26] ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ៥៣។

ទៅវិញទេ និងពីព្រោះឯកសារទាំងនេះមិនបានបំពេញលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យយថាភាព ភាពគួរឱ្យជឿជាក់បាន និងភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ ដូចអង្គជំនុំជម្រះបានតម្រូវឡើយ។ ច្បាស់ជាងនេះទៅទៀត លោក ខៀវ សំផន និយាយសំដៅដល់ឯកសារបីប្រភេទ គឺសៀវភៅ របាយការណ៍វិភាគ និងខ្សែភាពយន្តឯកសារ[27]។

➢ សៀវភៅ

២៧. សៀវភៅបែបប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬប្រលោមលោកនិយាយពីសម័យខ្មែរក្រហម មិនអាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាភ័ស្តុតាងឡើយ។ ក្នុងគោលដៅនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានរំឭកថា "សៀវភៅគឺជាឯកសារសាធារណៈ ដែលមិនចាំបាច់ដាច់ខាតត្រូវតែដាក់ចូលក្នុងសំណុំរឿងនោះទេ"[28]។

២៨. ជាដំបូង នៅពេលធ្វើការកំណត់ភាពអាចទទួលយកបាននៃឯកសារមួយថាជាភ័ស្តុតាង លក្ខខណ្ឌតម្រូវរបស់តុលាការមានកម្រិតខ្ពស់ខ្លាំងជាងលក្ខខណ្ឌតម្រូវ ដែលអ្នកនិពន្ធឯកសារបោះពុម្ពផ្សាយផ្ទាល់ខ្លួនត្រូវបំពេញ[29]។

២៩. ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកនិពន្ធសៀវភៅបង្ហាញអំពីទស្សនៈ ការយល់ឃើញផ្ទាល់ខ្លួនទៅលើព្រឹត្តិការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រ[30]។ អាស្រ័យហេតុនេះ ខ្លឹមសារនៃឯកសារទាំងនេះផិតដាមទៅដោយសេចក្ដីលម្អៀងផ្ទាល់ខ្លួន ដោយមិនអាចប្រកែកបាន។

---

[27] ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមានបំណងដាក់បញ្ចូលខ្សែភាពយន្តឯកសារ។

[28] ដីកាសម្រេចលើសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ស្ដីពីការដាក់ភ័ស្តុតាងបន្ថែមក្នុងសំណុំរឿង ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D313/1 កថាខណ្ឌ ២។

[29] អត្ថបទនិពន្ធដោយ Steve HEDER ចុះក្នុងកាសែត *ខឺ ភែមបូឌា ដេលី* ចេញផ្សាយថ្ងៃទី ០៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ឯកសារ D312.2.12, ERN 00752640៖ "បទដ្ឋានភស្តុតាងសម្រាប់ការជំនុំជម្រះក្ដីមួយមានលក្ខណៈខ្ពស់ជាងបទដ្ឋានភ័ស្តុតាងសម្រាប់សារព័ត៌មាន ឬសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រមួយឆ្ងាយណាស់"។

[30] មានឧទាហរណ៍ជាច្រើនលើភាពផ្ទុយគ្នារវាងអ្នកនិពន្ធដែលបានសរសេរពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ។ ឧទាហរណ៍ លោក Benedict F. KIERNAN បានរិះគន់សារព័ត៌មាន ញូយ៉ក ថែមស៍ ដែលបានចាត់ទុកលោក Philip Short ជា "អ្នកស្រាវជ្រាវទៀងត្រង់" និងយល់ឃើញថា "ប្រជាជនកម្ពុជាប្រហែលជាមិនអាចទទួលស្គាល់ប្រទេសរបស់ខ្លួន នៅក្នុងសៀវភៅនេះនោះទេ [Anatomie d'un cauchemar]" អ្នកនិពន្ធ Ben KIERNAN, « The Cambodian genocide and Imperial Culture », *in 90*

៣០. ជាចុងក្រោយ ការប្រកាសទទួលយកសៀវភៅទាំងអស់ជាភ័ស្តុតាង នឹងនាំឱ្យដល់ស្ថានភាពហួសហេតុ ពីព្រោះ ជាញឹកញាប់ណាស់ ឯកសារគាំទ្រដល់ទស្សនៈដែលសរសេរដោយអ្នកនិពន្ធមិនអាចទទួលយកបានទេ ដោយហេតុថាវាជាខ្លឹមសារនៃចម្លើយសារភាព ដែលទទួលបានដោយការធ្វើទារុណកម្ម ឬដោយហេតុថា គេមិនអាចកំណត់អត្តសញ្ញាណសាក្សីបាន[31]។

➢ **របាយការណ៍វិភាគ**

៣១. ការជំទាស់ដូចគ្នាអនុវត្តចំពោះរបាយការណ៍វិភាគ។ ជាការពិត ការវិភាគភ័ស្តុតាងត្រូវបានធ្វើឡើងដោយចៅក្រមនៃអង្គជំនុំជម្រះ គឺមិនមែនដោយ "អ្នកជំនាញ" ណាមួយឡើយ។ លោក ខៀវ សំផន សូមរំឭកថា ចំពោះរបាយការណ៍មួយក្នុងចំណោមរបាយការណ៍ទាំងបី ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា

Years of Denial ជាការបោះពុម្ពផ្សាយពិសេសរបស់សារព័ត៌មានប្រចាំថ្ងៃ Aztag (ទីក្រុងបេរូត) និងសារព័ត៌មានប្រចាំថ្ងៃអាកម៉េនី (វដ្តបូស្តុន) ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០០៥ ដើម្បីរំឭកខួបលើកទី ៩០ នៃអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជនជាតិអាកម៉េនី ឆ្នាំ១៩១៥ (ទំព័រ ២០-២១)។ លោក François PONCHAUD បានប្រកាសប្រាប់អ្នកស៊ើបអង្កេតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតថា "មានសង្គ្រាមស្លាប់ប៉ាកកាវាងលោក Steve Heder លោក Noam Chomsky និងរូបលោកផ្ទាល់ ពាក់ព័ន្ធនឹងការបកស្រាយអត្ថបទ [ខ្មែរក្រហម]", កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D133 ទំព័រ ៣។ Gareth PORTER បានប្រកាសថា៖ "ក្នុងការពិភាក្សា *កម្ពុជា៖ ភាពអត់ឃ្លាន និងបដិវត្តន៍* Shawcross រំលោភម្តងហើយម្តងទៀតទៅលើសមធម៌បញ្ញា តាមមធ្យោបាយដែលចោទជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរពាក់ព័ន្ធនឹងវិធីសាស្ត្រទូទៅរបស់គាត់ចំពោះបញ្ហា" "ការផ្លាស់ប្តូរយោបល់ គ្នាអំពីប្រទេសកម្ពុជា" នៅក្នុង *The New York Review of Books* ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៧៨។ ក្នុងជំពូក ២ នៃសៀវភៅមានចំណងជើងថា *កម្ពុជា ពីឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ឆ្នាំ១៩៨២* ឯកសារ D222/1.17 លោក Michael VICKERY បានគូសបញ្ជាក់អំពីបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរពាក់ព័ន្ធនឹងឯកសារសំអាងតាមផ្លូវច្បាប់ និងបញ្ហាភ័ស្តុតាង។ គាត់បាននិយាយពី "ភាពលម្អៀងរបស់លោក Ponchaud" (ទំព័រ ៤៨) និង "ភាពលម្អៀង និងការសម្រិតសម្រាំង ស្តែងឱ្យឃើញច្បាស់បំផុត នៅក្នុងសៀវភៅរបស់ Barron និង Paul" (ទំព័រ ៤៦)។

[31] ក្នុងសំណុំរឿង ឌុច អង្គជំនុំជម្រះបានសម្រេចបដិសេធសក្ខីកម្មធ្វើឡើងដោយសាក្សីដែលបានស្លាប់ មុនពេលដែលខ្លួនត្រូវបានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្ភាសន៍ឡើងវិញ ហើយដែលសម្រាប់សក្ខីកម្មទាំងនោះ ទាំងសាក្សី ទាំងអ្នកបកប្រែ មិនបានស្បថឡើយ៖ សេចក្តីសម្រេចស្តីពីភាពអាចទទួលយកសម្ភារៈ ដែលមាននៅក្នុងសំណុំរឿងធ្វើជាភ័ស្តុតាង ចុះថ្ងៃទី ២៦ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ E43/4 កថាខណ្ឌ ១៦។ នៅក្នុងសំណុំរឿង ០០២ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានព្យាយាមសុំកាសែតថតសម្លេង និងឯកសារច្បាប់ដើមពីអ្នកនិពន្ធមួយចំនួន។ ឧទាហរណ៍ សូមមើល៖ លិខិតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត៖ សំណើសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងភ័ស្តុតាង ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D287 ; លិខិតរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត៖ សំណើសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងភស្តុតាង ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D269/9។

មានបំណងដាក់ជាភ័ស្តុតាង (ឯកសារ ៧០ នៃឧបសម្ព័ន្ធរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា) លោក ខៀវ សំផន បានស្នើសុំយ៉ាងត្រឹមត្រូវឱ្យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង និងបកប្រែឯកសារទាំងអស់ដែលអ្នកនិពន្ធបានយោងដល់[32]។ ប៉ុន្តែ សំណើនេះត្រូវបានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គបុរេជំនុំជម្រះ បដិសេធចោល[33]។ ដោយសារតែមិនអាចទទួលបានប្រភពដែលប្រើប្រាស់ដោយអ្នកសរសេររបាយការណ៍ លោក ខៀវ សំផន សូមជំទាស់ទៅនឹងការដាក់បញ្ចូលរបាយការណ៍ទាំងនេះជាភ័ស្តុតាង។

៣២. ម្យ៉ាងវិញទៀត របាយការណ៍វិភាគគ្មានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធ នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះនៃការជំនុំជម្រះ ហើយនឹងអាចដាក់ចូលបាន តែប្រសិនបើម្ចាស់របាយការណ៍ទាំងនេះត្រូវបានកោះហៅឱ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួន ដើម្បីដេញដោលតទល់គ្នា។ នៅក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានជំទាស់ទៅនឹងការទទួលយករបាយការណ៍មួយរបស់អ្នកជំនាញ ដោយសំអាងហេតុថារបាយការណ៍នេះមានភាពជាប់ពាក់ព័ន្ធតិចតួចបំផុត ហើយហានិភ័យនៃព្យសនកម្មទៅលើភាគីមានខ្ពស់ជាងតម្លៃជាភ័ស្តុតាង ដោយសារតែម្ចាស់របាយការណ៍មិនបានចូលមកបង្ហាញខ្លួន[34]។

➢ **ខ្សែភាពយន្តឯកសារ**

៣៣. បន្ថែមលើផលអាក្រក់ទាំងអស់ដែលបានរៀបរាប់ពីខាងលើ ខ្សែភាពយន្តឯកសារខ្វះភាពគួរឱ្យជឿជាក់បាន ដោយសារតែខ្សែភាពយន្តឯកសារសម្បូរទៅដោយមហិច្ឆតាសិល្បៈ ឬបច្ចេកទេសថតដែលធ្វើឱ្យសមិទ្ធករសម្របខ្លឹមសារនៃស្នាដៃរបស់ខ្លួនទៅនឹងលក្ខខណ្ឌកំហិតខាងក្រៅ។

---

32 សំណើសុំដាក់បញ្ចូលឯកសារដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពដ៏ពិតប្រាកដរបស់លោក ខៀវ សំផន ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D370 កថាខណ្ឌ ៧។

33 ដីកាសម្រេចស្តីពី "សំណើសុំដាក់បញ្ចូលឯកសារពាក់ព័ន្ធដល់សកម្មភាពជាក់ស្តែងរបស់ ខៀវ សំផន" ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D370/1។ សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹង "ដីកាសម្រេចលើសំណើសុំដាក់បញ្ចូលឯកសារទាំងឡាយពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពជាក់ស្តែងរបស់លោក ខៀវ សំផន" ចុះថ្ងៃទី ០៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D370/2/11។

34 រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* *Lubanga* សំណុំរឿង ICC-01/04-01/06 សេចក្តីសម្រេចលើសំណើសុំទទួលយកជាភ័ស្តុតាងនូវរបាយការណ៍ស្តាពររបស់ក្រុមអ្នកជំនាញស្តីពីការធ្វើអាជីវកម្មធនធានធម្មជាតិខុសច្បាប់ និងទម្រង់ផ្សេងទៀតនៃរោគទ្រព្យរបស់សាធារណរដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យកុងហ្គោ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៨ កថាខណ្ឌ ៣៤។

៣៤. ដូច្នេះ លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះប្រកាសបដិសេធឯកសារក្រោយហេតុការណ៍កើតឡើងទាំងអស់ ដោយសារតែឯកសារទាំងនេះមិនមែនជាភ័ស្តុតាង និងមិនអាចចាត់ទុកថាគួរឲ្យជឿជាក់បានឡើយ។

៤. អត្ថបទសារព័ត៌មាន

៣៥. នៅចំពោះមុខតុលាការពិសេស អត្ថបទសារព័ត៌មានមិនត្រូវបានចាត់ទុកជាភ័ស្តុតាងគួរឲ្យជឿជាក់បានទេ។ ជាធម្មតា អត្ថបទទាំងនេះត្រូវបានទទួលយក នៅពេលត្រូវបានសរសេរពេលកំពុងកើតហេតុការណ៍ និងគាំទ្រ ព័ត៌មានដែលផ្តល់ដោយភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀត ហើយបញ្ជាក់អះអាងថាអង្គហេតុទាំងអស់ស្ថិតនៅក្នុងវិស័យសាធារណៈ[35]។ ក្រៅពីនេះទៀត តម្លៃជាភ័ស្តុតាងរបស់អត្ថបទសារព័ត៌មានត្រូវបានពិនិត្យមើលឡើងវិញ[36] ឬវិនិច្ឆ័យថាមានកម្រិតទាបជាងឥទ្ធិពលអាក្រក់របស់វាទៅលើភាពយុត្តិធម៌នៃនីតិវិធី។

៣៦. ជាឧទាហរណ៍ សូមរំឮកថា នៅពេលទទួលពាក្យបណ្តឹងដឹតចិត្តចៅក្រម Marcel LEMONDE របស់លោក ខៀវ សំផន អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃ អ.វ.ត.ក បានសន្និដ្ឋានថា "សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ចៅក្រម Marcel LEMONDE <u>ដូចបានដកស្រង់ដោយអ្នកសារព័ត៌មាន មិនមែនជាភ័ស្តុតាងគួរឲ្យជឿជាក់បាននោះទេ</u> (...)"[37]។

៣៧. ក្នុងករណីនេះ លោក ខៀវ សំផន សូមជំទាស់ទៅនឹងការទទួលយកសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាមុនរបស់ជនជាប់ចោទទាំងឡាយ និងបុគ្គលដទៃទៀត ដែលចុះផ្សាយដោយសារព័ត៌មាន និងគ្មានការថតសម្លេង។

---

[35] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Radoslav Brdanin* សំណុំរឿង IT-99-36-T សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ០១ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ៣៣។

[36] រឿងក្តី *រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Dario Kordic and Mario Cerkez* សំណុំរឿង IT-95-14/2-T កំណត់ហេតុនៃសវនាការសាធារណៈ ចុះថ្ងៃទី ១០ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០០ ទំព័រ ១៦៥២១។

[37] សាលដីកាលើបណ្តឹងដិតចិត្តរបស់ ខៀវ សំផន ចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត Marcel LEMONDE ចុះថ្ងៃទី ១៤ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ ៧ កថាខណ្ឌ ៣០ (យើងខ្ញុំជាអ្នកគូសបន្ទាត់ពីក្រោម)។

៣៨. ការគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខតម្រូវឱ្យជនជាប់ចោទតទល់គ្នា ជាស្វ័យប្រវត្តិ ជាមួយអ្នកសារព័ត៌មានដែលជាម្ចាស់អត្ថបទ ប៉ុន្តែ អ្នកសារព័ត៌មានមិនត្រូវបានតម្រូវឱ្យបង្ហាញប្រភពឡើយ។ ដូច្នេះ ការការពារការសម្ងាត់នៃប្រភពរបស់អ្នកសារព័ត៌មានធ្វើឱ្យមិនអាចដេញដោលតទល់បាន។ អាស្រ័យហេតុនេះ ទោះបីជាអត្ថបទសារព័ត៌មានខ្លះអាចមានប្រយោជន៍ នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត ជាប្រទីបបំភ្លឺចៅក្រមអំពីបរិបទទូទៅនៃអង្គហេតុក៏ដោយ ក៏អត្ថបទទាំងនេះគំរាមកំហែងដល់យុត្តិធម៌នៃនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ហើយមិនអាចប្រកាសទទួលយកជាភ័ស្តុតាងបានឡើយ។

៥. ឯកសារដែលមេធាវីការពារក្តីមិនទទួលបាន

៣៩. លោក ខៀវ សំផន សូមជំទាស់ ប្រសិនបើអង្គជំនុំជម្រះប្រកាសទទួលយកឯកសារទាំងឡាយណាដែលខ្លួននៅតែមិនទាន់ទទួលបាន ដោយរំលោភទៅនឹងសិទ្ធិក្នុងការរៀបចំការពារខ្លួន នៅខណៈដែលសវនាការលើអង្គសេចក្តីនឹងបើកក្នុងពេលមួយសប្តាហ៍ទៀតនេះ។

➢ ឯកសារដែលត្រូវបានចាត់ថ្នាក់សម្ងាត់បំផុត

៤០. កាលពីថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ លោក ខៀវ សំផន បានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុញ្ញាតឱ្យខ្លួនទទួលបានឯកសារសម្ងាត់បំផុត ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានរៀបរាប់នៅក្នុងបញ្ជីឯកសារ ហើយដែលមេធាវីការពារក្តីមិនមានសិទ្ធិពិគ្រោះ និងស្គាល់តែចំណងជើងទូទៅប៉ុណ្ណោះ[38]។

➢ ឯកសារក្រៅសំណុំរឿង និងមិនបានផ្តល់ជូនមេធាវីការពារក្តី

[38] យោបល់ទាក់ទិននឹងសំណើរបស់លោក អៀង សារី សុំពិនិត្យមើលឯកសារសម្ងាត់បំផុត ចុះថ្ងៃទី ០៣ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E118/3។

៤១. លើសពីនេះទៀត ឧបសម្ព័ន្ធ ក ដែលបង្ហាញដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា[39] បញ្ជីដែលដាក់ដោយដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី[40] និងបញ្ជីដែលដាក់ដោយមេធាវីការពារក្ដីលោកស្រី អៀង សារី[41] មានឯកសារថ្មី ដែលមិនមាននៅក្នុងសំណុំរឿង និងមិនបានផ្ដល់ជូនភាគីផ្សេងទៀត។

➢ **ឯកសារមិនបកប្រែ**

៤២. ជាចុងក្រោយ នៅក្នុងចំណោមឯកសារជាង ១១.០០០ ដែលបានដាក់ ដោយជាន់ល្មើសេចក្ដីណែនាំរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង មួយផ្នែកធំមិនមានជាភាសាបារាំង និងខ្មែរនោះទេ។ ស្ថានភាពដដែលៗនេះ ទោះបីជាមានសំណើជាច្រើនសុំឱ្យបកប្រែក៏ដោយ[42] រំលោភលើសិទ្ធិរបស់លោក ខៀវ សំផន ក្នុងការទទួលបានការបកប្រែ និងការជំនុំជម្រះក្ដីដោយយុត្តិធម៌។

៤៣. យើងមើលឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា លោក ខៀវ សំផន មិនអាចពិនិត្យភាពអាចទទួលយកបាននៃឯកសារ ដែលត្រូវបានចាត់ថ្នាក់សម្ងាត់បំផុត មិនបានផ្ដល់ជូនមេធាវីការពារក្ដី និងមិនបានបកប្រែជាភាសាការងាររបស់មេធាវីការការពារ។

៤៤. លោក ខៀវ សំផន យល់ឃើញថា ការរឹតត្បិតបីត្រួតនេះរំលោភសិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្ដីដោយយុត្តិធម៌ និងច្បាស់ជាងនេះទៅទៀត សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការបង្កលក្ខណៈចាំបាច់ដល់ការរៀបចំការពារខ្លួន និងសិទ្ធិក្នុងការពិនិត្យភ័ស្តុតាងដោះបន្ទុក និងដាក់បន្ទុក[43] ក៏ដូចជា

---

[39] បញ្ជីរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ឧបសម្ព័ន្ធ ក សម្ងាត់ ឯកសារ E131/1/4.1។

[40] បញ្ជីរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ឧសម្ព័ន្ធសម្ងាត់ ឯកសារ E109/2.3។

[41] បញ្ជីរបស់អ្នកស្រី អៀង ធីរិទ្ធ ឧបសម្ព័ន្ធ ក សាធារណៈ ឯកសារ E131/1/5.1។

[42] បណ្ដឹងសុំមោឃភាពដោយមូលហេតុរំលោភនីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០៩ ឯកសារ D197 ; លិខិតរបស់លោក ខៀវ សំផន ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ A406 ; បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ ឯកសារ D427/4/3 កថាខណ្ឌ ៦៩ ដល់កថាខណ្ឌ ៧៣ ; បណ្ដឹងឧបាត្តិហេតុដើម្បីផ្អាកភ្លាមៗ និងជាស្ថាពរនូវនីតិវិធីដែលធ្វើឡើងប្រឆាំងនឹងលោក ខៀវ សំផន ដោយមូលហេតុរំលោភនីតិវិធី ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១០ សំណុំរឿង ០០២/២១.១០.២០១០-អវតក/អបជ (១៥) ឯកសារ ១, ERN 00616968-00617000 កថាខណ្ឌ ២៣ ដល់កថាខណ្ឌ ៣០ ; បញ្ជីឯកសារ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E9/29 កថាខណ្ឌ ១១ និងកថាខណ្ឌ ១២។

[43] មាត្រា ៣៥(ថ្មី)៖ "(...) នៅក្នុងការចោទប្រកាន់មកលើខ្លួន ជនជាប់ចោទមានសិទ្ធិ (...) ខ) មានពេលវេលា និងលក្ខណៈ

រំលោភលើគោលការណ៍សមភាពនៃមធ្យោបាយតទល់ក្តី។

៤៥. លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំឲ្យអង្គជំនុំជម្រះប្រកាសបដិសេធឯកសារទាំងអស់ ដែលមេធាវីការពារក្តី មិនអាចទទួលបាន ក្នុងកាលវេលាសមស្រប។

៦. ឯកសារដែលប្រមែប្រមូលដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

៤៦. លោក ខៀវ សំផន បានជម្រាបអង្គជំនុំជម្រះរួចមកហើយអំពីការមន្ទិលសង្ស័យទៅលើយថាភាព និងឫសគល់នៃឯកសារមកពីមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា[44]។

៤៧. ដូច្នេះ លោក ខៀវ សំផន សូមស្នើជាថ្មីម្តងទៀតឲ្យអង្គជំនុំជម្រះមានការប្រុងប្រយ័ត្នខ្ពស់ នៅពេលពិនិត្យភ័ស្តុតាងដែលប្រមែប្រមូលដោយមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងជាពិសេស ត្រូវមានច្បាប់ដើមនៃឯកសារទាំងអស់ ធានាឲ្យបាននូវយថាភាពនៃឯកសារ និងតម្រូវជាស្វ័យប្រវត្តិឲ្យខ្លឹមសារនៃព័ត៌មានត្រូវបានគាំទ្រដោយភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀត។

អាស្រ័យហេតុនេះ

៤៨. លោក ខៀវ សំផន ស្នើសុំអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងមេត្តា៖

- **ជំទាស់**ទៅនឹងការដាក់ឯកសារទាំងឡាយណា ដែលមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធដោយផ្ទាល់នឹងបុគ្គលដែលត្រូវកោះហៅឲ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួន ពីថ្ងៃទី ២៨ ខែ វិច្ឆិកា ដល់ថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១។
- **ប្រកាស**បដិសេធឯកសារចម្លើយសារភាពទាំងអស់ ដែលទទួលបានដោយការធ្វើទារុណកម្ម។
- **ប្រកាស**បដិសេធកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី ដែលមិនត្រូវបានដាក់ឲ្យដេញដោលតទល់គ្នា លើកលែងតែក្នុងករណីពិសេស និងត្រូវគោរពលក្ខខណ្ឌតឹងរ៉ឹង។
- **ប្រកាស**បដិសេធឯកសាក្រោយហេតុការណ៍កើតឡើងទាំងអស់។

គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន ង) ពិនិត្យភ័ស្តុតាងដាក់បន្ទុក និងទទួលបាននូវការចូលរួម និងការពិនិត្យភ័ស្តុតាងដោះបន្ទុក ក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចគ្នានឹងភ័ស្តុតាងដាក់បន្ទុកដែរ”។

[44] បញ្ជីឯកសារ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារ E9/29 កថាខណ្ឌ ១៧ និងកថាខណ្ឌ ១៨។

- **ប្រកាស**បដិសេធអត្ថបទសារព័ត៌មានទាំងអស់។
- **ប្រកាស**បដិសេធឯកសារទាំងអស់ដែលមេធាវីការពារមិនទទួលបាន។
- **ធានា**ឲ្យបាននូវយថាភាពនៃឯកសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងការគាំទ្រខ្លឹមសារនៃព័ត៌មានដោយភ័ស្តុតាងផ្សេងទៀត។

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង
និងដើម្បីយុត្តិធម៌

	មេធាវី ស សូវាន មេធាវី Jacques VERGÈS	ទីក្រុងភ្នំពេញ ទីក្រុងប៉ារីស	
កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា